

правоохоронних органів підвищуються, спричинюючи при цьому зміну освітнього процесу, який стає все динамічніше та відповідає новим викликам сьогодення.

З цього приводу Баррі Бузан зазначає, що з розвитком нових технологій, поширенням світом таких небезпечних явищ, як міжнародний тероризм, кіберзлочинність тощо, дослідження й освітні програми у сфері безпеки «набувають більш широких, глибоких і складних підходів щодо того, як інтерпретувати будь-яку подію або проблему» [3, с. 255].

На сьогодні, процес підготовки офіцера досить складне завдання, зумовлене низкою проблем, серед яких можна виділити недостатній рівень підготовки здобувачів повної загальної середньої освіти, відсутність мотивації щодо проходження служби в правоохоронних та інших органах, що входять до кадрів безпеки України, а також застаріле матеріально-технічне забезпечення озброєння та військової техніки.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що існує чимало проблем, на які необхідно звернути увагу при якісній підготовці кадрів сектору безпеки України. Мета освіти полягає не лише в отриманні академічних знань а й у здатності працівника застосовувати набуті навички в умовах виконання професійних завдань та функцій, покладених на нього законом. Адже, як відомо, навчити людину базовим навичкам роботи, надавши їй певну професійну кваліфікацію цього буде замало для того, аби сформувати компетентного та кваліфікованого представника кадрів сектору безпеки.

Таким чином, можна зробити висновок, що необхідно удосконалювати систему підготовки кадрів, розробляючи професійні та освітні стандарти щодо відповідних спеціальностей, а також важливим аспектом в даному питанні є визначення первинних посад, які будуть поповнювати особи, одразу після отримання диплому та відповідної кваліфікації.

1. Про національну безпеку : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 24.01.2021).

2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 24.01.2021).

3. Buzan B., L. Hansen The evolution of international security studies . New York : Cambridge University Press. 2009. 383 p.

Роман Карпенко

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ

В останні роки судово-правова реформа, яка відбувається в Україні, передбачає суттєві зміни в системі правоохоронних органів. Ідея створення єдиного органу, на який буде покладена функція досудового розслідування більшості кримінальних правопорушень, не один раз виникала у законодавців, однак тільки нещодавно почала реалізовуватись на практиці. Найбільше складностей як у законодавця, так й у інших учасників правовідносин, що пов'язані зі сферою протидії злочинності та захистом інтересів окремих осіб та держави в цілому, виникає саме у зв'язку із функціонуванням новостворених суб'єктів правоохоронної діяльності. Одним із таких суб'єктів виступає Державне бюро розслідувань, діяльність якого спрямована на боротьбу зі злочинністю шляхом запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції [1].

Відповідно до п. 4 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України слідчі органи Державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування злочинів, вчинених високопосадовцями та службовцями, що очолюють державні та правоохоронні органи, народними депутатами України, суддями, працівниками правоохоронних органів та іншими особами, посади яких належать до категорії «А» (крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України). Також до підслідності Державного бюро розслідувань віднесено розслідування злочинів,

вчинених проти встановленого порядку несення військової служби (крім передбачених ст. 422 КК України) [2].

Віднесення до компетенції Державного бюро розслідувань зазначених злочинів ставить перед цим правоохоронним органом складні та відповідальні завдання, вирішення яких пов'язане із рядом проблемних питань. По-перше, новостворений у 2014 році орган досить складно вписувався у структуру правоохоронної системи з позиції фактичного розподілу меж правоохоронної діяльності та можливостей реальної боротьби зі злочинністю. Зазначена проблема залишається актуальною й сьогодні, адже досить часто на початку або вже у ході здійснення розслідування слідчі Державного бюро розслідувань можуть отримувати інформацію, яка за своїм змістом та сутністю торкається інтересів та компетенції Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, слідчих Державної фіскальної служби тощо.

Механізм взаємодії між Державним бюро розслідувань та іншими правоохоронними органами у випадку виникнення такої ситуації й досі залишається не виробленим. По-друге, не можна забувати про те, що до прийняття закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» у травні цього року слідчі Державного бюро розслідувань фактично могли здійснювати лише слідчу роботу [3].

Проведення оперативних та оперативно-технічних заходів у рамках розслідувань Державного бюро розслідувань було можливим лише із залученням відповідних підрозділів Служби безпеки України [4, с. 338].

У правовому плані така ситуація була пов'язана із тим, що в самому законі «Про оперативно-розшукову діяльність» визначалося, що в Державному бюро розслідувань оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами внутрішньої безпеки та забезпечення особистої безпеки [5]. Тепер же законодавець останніми змінами передбачив створення оперативних та оперативно-технічних підрозділів Державного бюро розслідувань, які здійснюватимуть оперативно-розшукову діяльність. Однак зміни до нормативно-правових актів не вирішують фактичної проблеми. Дозвіл на проведення оперативно-розшукової роботи та реальна можливість співробітників Державного бюро розслідувань її здійснювати (не кажучи вже про матеріально-технічне забезпечення такої діяльності) є питаннями не тотожними. А отже незалежність Державного бюро розслідувань шляхом самостійної реалізації слідчої та оперативно-розшукової діяльності у межах підслідних йому кримінальних проваджень викликає певні сумніви та занепокоєння. По-третє, підслідні Державному бюро розслідувань злочини вчиняються спеціальними суб'єктами, які володіють певними владними, управлінськими чи іншими повноваженнями, що дозволяють їм втручатися у розслідування. Тому надзвичайно важливим є закріплення нормативно-правової та фактичної самостійності і незалежності Державного бюро розслідувань. Усунення можливості тиску на слідство з боку зацікавлених осіб є важливим кроком на шляху становлення правового громадянського суспільства, закріплення законності діяльності високопосадовців та боротьбу з корупцією і організованою злочинністю.

Крім того передбачений законодавцем гласний та негласний інструментарій збирання орієнтуючої та доказової інформації у розслідуванні дозволяє здійснювати Державному бюро розслідувань ефективну боротьбу зі злочинністю у вищих ешелонах влади. Але реалізація даної боротьби пов'язана не лише із юридичним декларуванням повноважень слідчих Державного бюро розслідувань, але й із наявністю фактичних підстав та умов її реалізації. Однією із таких умов є належне наукове та методичне забезпечення правоохоронної діяльності даного органу. Безпосередньо на вирішення завдання, пов'язаного із забезпеченням співробітників правоохоронних органів системою науковообґрунтованих дієвих рекомендацій із оптимального, успішного та результативного проведення окремих слідчих заходів чи здійснення розслідування в цілому, спрямована наука криміналістики. Компетенція та повноваження Державного бюро розслідувань викликають необхідність оновлення існуючих та вироблення нових тактичних та методичних рекомендацій зі здійснення розслідування злочинів, підслідних йому. У п. 7 ч. 1 ст. 6 Закону «Про Державне бюро розслідувань» зазначаються, що до його повноважень відноситься розробка та затвердження методик розслідування окремих видів злочинів.

Все зазначене дозволяє зробити висновок, що Державне бюро розслідувань ще перебуває на шляху становлення як самостійний правоохоронний орган, що здійснює розслідування групи злочинів, які носять значну суспільну небезпечність. Тому науковці, які

здійснюють свої пошуки у різних сферах права, мають об'єднати зусилля задля наукового забезпечення ефективної та об'єктивної діяльності даного правоохоронного органу.

1. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення: 17.04.2020).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 27.04.2020).
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань: Закон України від 16.05.2019 р. № 2720-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2720-19#n7> (дата звернення: 19.04.2020).
4. Аркуша Л.І. Державне бюро розслідувань як суб'єкт оперативно-розшукової діяльності. Державне бюро розслідувань на шляху розбудови: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 16 червня 2018). Одеса: Юридична література, 2018. С. 338-341.
5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/ed20180802> (дата звернення: 26.04.2020).

Максим Очеретяний,
заступник начальника Головного управління
Національної поліції в Київській області,
кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Ефективне функціонування органів охорони правопорядку – є запорукою сталого розвитку інститутів демократії в кожній країні та безперешкодне функціонування механізму національної безпеки, а з урахуванням стрімкого розвитку української державності та обраного європейського шляху, питання укріплення та оптимізації роботи інституцій та органів правоохоронного сегменту набуває все більшої актуальності.

Організація роботи Національної поліції України, з моменту її заснування, поставила перед українською науковою спільнотою декілька проблемних питань, деякі з яких, не вирішені, на нашу думку і до сьогодні. Проте, з урахуванням сучасних тенденцій до ефективізації роботи персоналу будь-якої установи, а також дистанціювання тих сфер трудового процесу, що не потребують безпосередньої присутності виконавця зазначена тема потребує додаткового аналізу. Саме тому, автором було обрано предметом дослідження поняття і сутність організації роботи органів Національної поліції України.

Л. Балабанова, зауважую, що управлінська праця – переважно розумова праця. Вона є видом суспільної праці, основним завданням якого є забезпечення цілеспрямованої, скоординованої діяльності як окремих учасників спільного трудового процесу, так і трудових колективів в цілому. Управлінська праця, хоча безпосередньо і не виступає творцем матеріальних благ, є невід'ємною частиною праці сукупного працівника [1].

Таким чином, автором концентрується увага на тому, що управлінська праця – тобто організація роботи, перш за все є інтелектуальною та основоположною, адже саме завдяки розумінню механізму функціонування органу, керівник має змогу ефективно розпоряджатись наявними в нього людськими ресурсами.

М. Виноградський, підкреслює, що кожна категорія характеризується специфічним місцем у системі управління, особливостями трудової діяльності, системою професійної підготовки і перепідготовки [2].

Це абсолютно детально відображає сутність поняття управління, в контексті організації роботи, наприклад органу Національної поліції України. Така побудова системи координат в управлінні, дозволяє не лише ефективно розподілити трудові ресурси, а й здійснити більш серйозні управлінські кроки – а саме, щодо попередньої підготовки кадрового потенціалу, його перепідготовки, а також підвищення кваліфікації, вже діючих співробітників.

А. Шегда, слушно, на нашу думку визначає поняття колективу, як управлінський персонал, працівники апарату управління, кадри управління. Для ефективного впливу на об'єкт потрібна належна організація праці цієї специфічної частини трудового колективу організації чи підприємства, її обґрунтований поділ та кооперація [3].